

Žene i teroristička radikalizacija Konačni izvještaj

Sekretarijat OSCE (*Organizacije za evropsku
sigurnost i saradnju*)—Ekspertni okrugli stolovi
Ureda za demokratske institucije i ljudska prava
(ODIHR) pri OSCE

Prevenција terorističke radikalizacije žena
Beč, 12. decembar 2011. godine

Uloga i jačanje položaja žena u suzbijanju nasilnog
ekstremizma i radikalizacije koje vode ka terorizmu
(NERVT)
Beč, 12. i 13. marta 2012. godine

Ovaj izvještaj ne treba tumačiti ni kao zvanične preporuke OSCE-a zasnovane na zajedničkoj odluci niti kao zvaničan stav Sekretarijata OSCE-a, Ureda za demokratske institucije i ljudska prava OSCE, niti bilo koje države učesnice OSCE-a; izvještaj odražava mišljenja koja su izrazili pojedini učesnici ekspertnih okruglih stolova.

Ovaj izvještaj je preveden sa engleskog na albanski, arapski, bosanski, ruski i srpski jezik zahvaljujući finansijskoj podršci Austrije.

Beč, februar 2013. godine

© OSCE 2013

Sva prava zadržana. Sadržaj ovog dokumenta se može slobodno koristiti i kopirati u obrazovne i druge nekomercijalne svrhe, s tim da se uz svaku takvu upotrebu treba navesti OSCE kao izvor.

Jedinica za borbu protiv terorizma
Odjel za transnacionalne prijetnje
Sekretariat OSCE
Wallnerstrasse, 6 A-1010 Beč, Austrija
<http://www.osce.org/atu>

Odjel za ljudska prava
Ured za demokratske institucije i ljudska prava
Ul. Miodowa 10, 00–251 Varšava, Poljska
<http://www.osce.org/odihr>

Sadržaj

Informativni pregled	1
Shvatanje terorističke radikalizacije žena	3
Usvajanje pristupa o poštivanju rodni razlika i ljudskih prava.....	5
Shvatanje uloge žena u suzbijanju NERVT	6
Saradnja i rad sa ženama u borbi protiv NERVT	7
Jačanje položaja žena u suzbijanju NERVT	8
Preporuke.....	10
<i>Preporuke državama članicama OSCE-a</i>	10
<i>Preporuke izvršnim strukturama OSCE-a</i>	11
<i>Preporuke civilnom društvu</i>	12
Prilog 1: Mandat i preuzete obaveze OSCE	13
Prilog 2: Dnevni red zajedničkog ekspertnog okruglog stola Sekretarijata OSCE – ODIHR o “Prevenciji terorističke radikalizacije žena”, 12. decembra 2011. godine, Beč	14
Prilog 3: Dnevni red zajedničkog ekspertnog okruglog stola Sekretarijata OSCE-a – ODIHR na temu “Uloga i jačanje položaja žena u suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu”, 12-13. mart 2012. godine, Beč	16

Informativni pregled

Odjel za transnacionalne prijetnje/Jedinica za borbu protiv terorizma (TNTD/ATU) i Odjeljenje za pitanja spolova u Sekretarijatu OSCE, zajedno sa Uredom za demokratske institucije i ljudska prava OSCE (ODIHR), organizovao je dva ekspertna okrugla stola o ženama i terorističkoj radikalizaciji, koja su održana u Beču, i to prvi 12. decembra 2011. godine, a drugi 12. i 13. marta 2012. godine.

Ovi skupovi su imali za cilj unaprijediti shvatanje terorističke radikalizacije žena i ulogu žena u prevenciji i suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu (NERVT). Radni stolovi su okončani formulisanjem preporuka o mjerama koje trebaju poduzeti države učesnice OSCE-a i civilno društvo kao i sugestije o mogućim daljim aktivnostima izvršnih struktura OSCE, u okviru svog mandata.

Na prvom okruglom stolu se razgovaralo o dinamici razvoja terorističke radikalizacije žena i kako je spriječiti uzimajući u obzir rodne razlike i poštivanje ljudskih prava. Drugi događaj se fokusirao na najbolje primjere iz prakse i stečeno znanje iz inicijativa žena u prevenciji NERVT, ukazujući na potencijalno zabrinjavajuće pojave koje se mogu javiti u ovom kontekstu u odnosu na ljudska prava i rodne razlike.

Ova dva okrugla stola su okupila preko 190 učesnika iz civilnog društva, akademske zajednice, državnih organa i međudržavnih organizacija, sa stručnim znanjem u oblasti sigurnosti, pitanja spolova i ljudskih prava.

U ovom izvještaju se navode ključni zaključci i preporuke iznesene tokom ovih skupova.

Osnovne informacije

Prijetnja nasilnim ekstremizmom i radikalizmom koji vodi ka terorizmu je pitanje koje izaziva ozbiljnu zabrinutost u državama učesnicama OSCE-a. I domaći organi i međunarodne organizacije sve više priznaju da je bolje razumijevanje dinamike NERVT ključno za formulisanje i provođenje efikasnih strategija u cilju prevencije i borbe protiv terorizma.

Međutim, prilikom razmatranja koncepta NERVT, države učesnice trebaju stalno imati na umu da 'radikalizacija' i 'ekstremizam' ne trebaju biti objekat za provođenje zakonskih mjera protiv terorizma ako oni nisu povezani sa nasiljem ili drugom nezakonitom radnjom, kako se pravno definišu u skladu sa međunarodnim pravom o ljudskim pravima (tj. ekstremističke grupe koje ne pribjegavaju, podstrekavaju ili tolerišu kriminalne aktivnosti i/ili nasilje. Zastupanje stavova ili uvjerenja koja se smatraju radikalnim ili ekstremnim, kao i njihovo miroljubivo izražavanje, se ne treba smatrati krivičnim djelima *per se*.

Procesi radikalizacije imaju različite i nelinearne pravce kretanja, a uslovi koji pogoduju tim procesima variraju od slučaja do slučaja. Shvatanje određenog primjera radikalizacije traži da se uzmu u obzir postojeće specifične okolnosti i lični faktori, uključujući istorijske, političke, socio-ekonomske i psihološke aspekte. Vlade, civilno društvo i međunarodne organizacije trebaju ponovo potvrditi i voditi se načelom da terorizam ne treba povezivati sa bilo kojom određenom religijom, kulturom, rasom ili etničkom pripadnošću. Vlade također trebaju reagovati uravnoteženo i proporcionalno na terorističke prijetnje inspirisane raznim ideologijama da bi se izbjeglo nesrazmjerno fokusiranje na određene grupe.

Dok NERVT prelazi društveno-političke, nacionalne, kulturne, geografske i starosne granice on također prelazi i spolne granice. Decenijama su terorističke organizacije imale za cilj regrutiranje žena. Mogućnost radikalizacije žena i angažmana u nasilnim ekstremističkim grupama postoji dugo a i dalje je relativno potcijenjeno pošto još uvijek prevladava zabluda da su nasilni ekstremizam i terorizam isključivo povezani sa muškarcima. Međutim, nedavni napadi koje su počinile žene kao i obavještajni podaci o nastojanjima terorista da vrbuju žene

opravdavaju da se opasnost od njihove terorističke radikalizacije smatra ozbiljnim i da se razmotri kako osmisliti djelotvorne preventivne mjere, imajući na umu rodne razlike i poštivanje ljudskih prava.

Nadalje, žene mogu imati poseban potencijal u suzbijanju NERVT. Uključivanje žena kao kreatora politika, edukatora, članova zajednice i aktivista je neophodno za razmatranje uslova koji pogoduju terorizmu i za djelotvornu prevenciju terorizma. Žene mogu pružiti ključnu povratnu informaciju o postojećim mjerama međunarodne zajednice u borbi protiv terorizma i mogu ukazati kada preventivne politike i prakse djeluju kontraproduktivno na njihove zajednice. Otklanjanje faktora koji ometaju aktivno učešće žena u borbi protiv terorizma je neophodno da bi se omogućilo uključivanje ženskih organizacija u utvrđivanje i razmatranje konkretnih političkih, društvenih, ekonomskih, kulturnih i obrazovnih pojava koje mogu voditi ka nasilnom ekstremizmu i terorističkoj radikalizaciji. Žene efikasno poduzimaju inicijative i kreiraju narative protiv propagande nasilnog ekstremizma i terorizma i mogu imati poseban značaj kod ženske populacije.

U tom pogledu, ekspertni okrugli stolovi su imali za cilj:

- Da se bolje shvate specifičnosti i dinamike vezane za terorističku radikalizaciju da bi se razmotrilo da li i kako se postojeće mjere u borbi protiv NERVT trebaju korigirati i prilagoditi da bi odražavale razliku u spolovima, da bi bile u skladu sa ljudskim pravima a time i djelotvornije;
- Da se ispita potencijalna uloga žena u suzbijanju NERVT, u široj društvenoj zajednici, lokalnim zajednicama i porodicama, a posebno kako ojačati položaj aktivistkinja i nevladinih organizacija da se suprotstave toj pojavi;
- Da se utvrdi odgovarajući fokus i modaliteti za nastavak aktivnosti izvršnih struktura OSCE-a u radu na gore navedenim pitanjima, u okviru njihovih mandata, i predložiti pravac djelovanja formulisanjem konkretnih preporuka raznim zainteresiranim stranama.

Shvatanje terorističke radikalizacije žena

1. Kako se nasilni ekstremizam i teroristička radikalizacija još uvijek često smatraju muškim problemom, pitanje terorističke radikalizacije žena karakteriše predrasude i zablude. U konfliktnim i nasilnim situacijama, žene se često vide kao pasivne, žrtve, bespomoćne, podređene i kao majke. Takve pretpostavke jačaju rodne stereotipe. Kao posljedica toga, žene se ne smatraju potencijalnim teroristima, niti se doživljavaju kao opasne kao njihove muške kolege ukoliko se hoće baviti terorizmom. Međutim, ženu ne treba smatrati više ili manje opasnom, niti sklonijom miru, dijalogu, nenasilju i saradnji od muškarca. Zapravo, upravo taj imidž mirne žene su koristile terorističke grupe da angažuju žene i da se pozivaju na nevinosti, nenasilje ističući uključenost žena u njihove organizacije.
2. Od temeljne važnosti je pojačati svijest o postojanju i mogućnosti terorističke radikalizacije žena, kao i nasilne ekstremističke propagande i strategije regrutovanja usmjerene na žene i djevojke. Ključ je senzibiliziranje roditelja, nastavnika, socijalnih radnika, policijskih službenika na prvoj liniji, novinara i sudija o ovom pitanju. U tom duhu, važno je da se mediji uzdrže od širenja stereotipskih unaprijed stvorenih predodžbi o ulogama i ponašanju žena.
3. Neophodno je nastaviti naučna istraživanja NERVT. Da bi se bavili ovim propustom, istraživači trebaju isto tako bolje preispitati moguće pretpostavke svoga rada i metodologija koje koriste pri prikupljanju podataka, a pored toga da poznaju kulturne prilike svojih istraživanja. Oni također trebaju zauzeti stav o rodnim razlikama, razmišljati o svojim izvorima informacija i kritički ocjenjivati kako se pitanja terorističke radikalizacije žena formulišu i razmatraju.
4. Potrebno je obaviti više istraživanja da bi se shvatilo koji mogući konkretni uslovi pogoduju terorističkoj radikalizaciji žena. Utvrđivanje ustaljenih načina uključivanja žena može pomoći u ovom smislu. Međutim, pošto žene mogu krenuti ka radikalizaciji različitim putevima, od ključne važnosti je uzeti u obzir konkretne historijske, društvene, političke i lične prilike svakog slučaja kako bi se tačno uvidjeli i razmotrili osnovni faktori.
5. Mnoge okolnosti koje pogoduju terorizmu utiču na potencijalnu nasilnu radikalizaciju i muškaraca i žena. Međutim, nužno je shvatiti da ove faktore različiti spolovi doživljavaju različito. Diskriminacija po osnovu spola se svakako može preklapati i pogoršati diskriminaciju i kršenja prava po drugim osnovama, poput rase, nacionalne pripadnosti i uvjerenja. Osim toga, specifične okolnosti koje pogoduju terorističkoj radikalizaciji žena obuhvaćaju nejednakost po osnovu spolne pripadnosti i diskriminaciju, nasilje nad ženama, nepostojanje obrazovnih i ekonomskih mogućnosti i nepostojanje mogućnosti da žene ostvaruju svoja građanska i politička prava i da se uključe u politički proces zakonskim i nenasilnim sredstvima.
6. Kršenja ljudskih prava – uključujući i ona uzrokovana poduzimanjem mjera protiv terorizma – poput prava na život i fizički integritet, prava na slobodu i sigurnost, slobodu izražavanja, slobodu udruživanja i pravo na mirna okupljanja, slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi ili uvjerenja, pravo na zaštitu privatnog i porodičnog života, može produbiti otuđenje, izolaciju i isključivanje i odvesti žene pravcu nasilne radikalizacije. Ova kršenja prava često koriste teroristi da bi uspostavili diskurs viktimizacije, opravdali svoje radnje i vrbovali nove članove, uključujući i žene.
7. Prilikom ispitivanja terorističke radikalizacije žena, istraživači i mediji pokazuju sklonost da se ograniče na slučajeve žena bombaša-samoubica, isključujući vodstvo, operativnu/logističku i/ili ideološku ulogu koju žene mogu imati. Često zanemaruju način na koji se terorističke grupe, njihovo okruženje, ideologija i motivacije mijenjaju vremenom i kako to djeluje i utiče na uključivanje žena u svaku grupu.

8. Naučna istraživanja i politika djelovanja su veoma često nepovezani. Potrebno je da vlade i istraživači zajednički više sarađuju da bi kreiranje politika bilo zasnovano na istraživačkim saznanjima. Istraživači, civilno društvo i obični muškarci i žene koji dolaze iz različitih profesija mogu se, na primjer, uključiti kroz konsultativne aktivnosti radi razmjene stavova i informacija sa vladama o terorističkoj radikalizaciji žena i mogućnostima žena da se suprotstave NERVT, i da se utvrde zajednički interesi.
9. Bolje shvatanje i razmišljanje o terorističkoj radikalizaciji bi također imalo koristi i od pojačane interakcije agencija za provedbu zakona i obavještajnih agencija sa državnim tijelima u drugim oblastima, poput obrazovnih službi, zdravstvenih i socijalnih službi na državnom i lokalnom nivou. Ovo bi se moglo ostvariti uspostavljanjem međuagencijskih foruma u cilju uzajamnog obogaćivanja stručnih znanja, jačanja razmjene informacija i podizanja svijesti i nivoa znanja o rodnim pitanjima i sigurnosti kod zainteresiranih strana.

Usvajanje pristupa o poštivanju rodni razlika i ljudskih prava

10. Zabluda da žene nisu uključene u nasilni ekstremizam ili terorističku radikalizaciju je često kreiralo strategije o suzbijanju terorizma, pogoršavajući isključivanje žena iz procesa odlučivanja i njihovu značajno manju zastupljenost među službenicima agencija za provedbu zakona i sigurnosnim osobljem.
11. Ipak, spol predstavlja važan aspekt sigurnosti. Pošto muškarci i žene imaju drugačiji odnos prema pitanju sigurnosti, sukobu, terorizmu i borbi protiv terorizma žene donose komplementarna stajališta diskusiji koja se ne mogu previdjeti. Žene su često i žrtve terorističkih napada i mjera protiv terorizma, i kao takve mogu ukazati kada su preventivne prakse kontraproduktivne, a kada uzrokuju povratne reakcije u njihovim lokalnim zajednicama. Ova vrsta informacija može biti presudna za izbjegavanje stvaranja ili održavanje okolnosti koje pogoduju terorizmu.
12. Međutim, spolna jednakost i jačanje položaja žena ne treba se vrednovati samo do one mjere u kojoj oni pomažu nacionalnu sigurnost i borbu protiv terorizma. Jednakost spolova treba promovirati samo za sebe, a položaj žena treba ojačati kako bi uzele potpuno učešće u društvu, a ne da se koriste kao sredstvo za "špijuniranje" svoje lokalne zajednice. Slično tome, prava žena ne smiju biti predmet pogađanja radi ostvarivanja sigurnosnih ciljeva. Države ne bi trebale svjesno ili nesvjesno zanemarivati jednakost spolova prilikom pregovaranja sa terorističkim grupama. Svakako, ženska prava su ljudska prava, kako je potvrđeno Pekinškom deklaracijom iz 1995. godine i Platformom za akciju, a države su dužne da ih poštuju, štite i da ih provode.
13. Promocija ženskih prava i uloga u prevenciji i rješavanju sukoba i izgradnji mira je dobar primjer angažovanja žena u sigurnosni sektor. Rezolucija Vijeća sigurnosti UN (UNSCR) 1325 o ženama, miru i sigurnosti je istakla važnost uloge žena, jednakog učešća i potpune angažovanosti u ovoj oblasti i pozvala države da povećaju zastupljenost žena na svim nivoima procesa odlučivanja u cilju prevencije, upravljanja sukobima i njihovom rješavanju. Kao takva, rezolucija i praktično znanje stečeno iz njene implementacije su izvor inspiracije u zagovaranju i formulisanju novih inicijativa o ulozi žena u poduzimanju mjera protiv terorizma.
14. Dok takve inicijative podstiču angažman žena u borbi protiv terorizma i NERVT, nužno je istaći da sukob i terorizam predstavljaju dva različita pravna pojma. UNSCR 1325 i naknadne rezolucije se odnose na situacije sukoba, kako se pravno definišu u međunarodnom humanitarnom pravu, dok se "terorizam" ne definiše u međunarodnom pravu već se mnoge konvencije bave krivičnim djelima povezanim sa terorizmom.
15. Potrebno je izraditi politike i prakse protiv terorizma tako da poštuju ljudska prava i vladavinu prava u svakom slučaju kako bi bile uspješne. Politike i prakse koje se razmatraju ili one koje su na snazi treba uporediti sa potencijalnim alternativama, treba pratiti njihovu implementaciju i pažljivo ih ocijeniti. Ispitivanje njihove djelotvornosti, pozitivnih i negativnih učinaka je od fundamentalne važnosti. Referentne rodne pokazatelje treba obuhvatiti praćenjem i ocjenjivanjem ovih politika i praksi, koje mogu biti djelotvorne samo ako angažuju žene u sve faze izrade, implementacije i evaluacije.
16. Da bi se omogućilo ugrađivanje rodne ravnopravnosti u strategije borbe protiv terorizma i radikalizacije, mora se povećati prisustvo žena među profesionalcima koji se bore protiv terorizma, uključujući i vojsku. Ove strukture trebaju pojačati nastojanja da regrutuju i zadrže žene, uključujući i operativne uloge, i da se osigura da se otklone prepreke njihovom napredovanju u karijeri.
17. Pored praćenja državnih organa, treba poticati praćenje od strane civilnog društva terorističke radikalizacije žena, strategija u borbi protiv terorizma i inkluzije žena u politike suzbijanja terorizma i radikalizacije.

Shvatanje uloge žena u suzbijanju NERVT

18. Žene se mogu suprotstavljati NERVT-u različitim svojstvima, u okviru inicijativa prilagođenih specifičnostima svakog konteksta.
19. Opasnosti od terorističke radikalizacije mora se pristupiti unutar porodice kao i od strane društva što je razlog zašto i muškarci i žene, kao roditelji, trebaju biti sposobni odgovoriti na pitanja svoje djece o njihovoj religiji, političkom i kulturnom identitetu. Ta sposobnost je od suštinske važnosti pošto se većina procesa terorističke radikalizacije odvija između 12. i 20. godine, kada se formiraju ličnosti i vrijednosti. U ovom kontekstu, nesposobnost da se otvoreno diskutuju i razmatraju ključna pitanja bi mogao ostaviti prazan prostor za koji postoji opasnost da se ispuni nasilnim ekstremističkim narativima.
20. Ulogu žena u suzbijanju NERVT ne treba ograničiti na privatnu sferu. Žene unose nove poglede u diskusije u ovoj oblasti pa prema tome treba da se uključe u sve aktivnosti koje muškarci imaju na raspolaganju, uključujući život u lokalnoj zajednici, politiku, provedbu zakona i druge državne agencije.
21. Neophodno je da osoblje agencija za provedbu zakona, uključeno u mjere borbe protiv terorizma, poput osoblja na kontrolnim tačkama, u zatvorima i na obezbjeđenju aerodroma, iskoriste posebnu rodnim pitanjima i da angažuju žene. Ova dva uslova mogu pomoći da se unaprijedi efikasnost sigurnosnih mjera, i da se izbjegne kršenje ljudskih prava koje bi moglo potaknuti radikalizaciju i uzrokovati povratnu reakciju na sigurnosne ciljeve.
22. Pored toga, treba prepoznati i poticati dinamične doprinose žena u njihovim lokalnim zajednicama. Iskustva policije su, na primjer, pokazala da angažovanje ženskih grupa i neformalnih mreža u prevenciji NERVT može imati dublji i istinski efekat na lokalne zajednice. Žene mogu odigrati bitnu ulogu kao medijatori i kao autori i osobe koje šire kontra-narative koje osporavaju nasilni ekstremizam i terorizam unutar svojih lokalnih zajednica. Preuzimajući ulogu uzora one mogu pozitivno uticati na svoju ličnu i društvenu okolinu.

Saradnja i rad sa ženama u borbi protiv NERVT

23. Da bi efikasno sarađivale sa ženama u njihovim lokalnim zajednicama vlade bi trebale nastojati da se što bolje povežu sa malim organizacijama žena na najnižem nivou nego da sarađuju sa često samoproglashenim vođama lokalnih zajednica ili samo sa velikim, poznatim organizacijama. Pokreti na najnižem nivou imaju bolji pristup ugroženim pojedincima. Pored toga, postoji tendencija da vođe lokalnih zajednica sa kojima vlade obično sarađuju budu muškarci te da pružaju prilično homogene i pomirljive savjete. Njihovi stavovi ne predstavljaju uvijek stavove cijele zajednice, a ponekad im je važnije imati dobre odnose sa policijom nego pokrenuti pitanja koja izazivaju zabrinutost.
24. Državna tijela bi mogla odrediti ključne aktivistkinje i organizacije, i njihove mogućnosti i potrebe, da bi se približili različitim grupama i da bi proširili svoju interakciju sa lokalnim zajednicama. Neophodno je da kritički procjene koje su državne agencije - policija, socijalne službe, obrazovne službe u najboljoj poziciji da sarađuju sa ženama u konkretnoj situaciji i da uspostave saradnju sa ženama različitih profesija. Transparentnost o tome zašto i kako sarađuju sa konkretnim organizacijama ili pojedincima je također od ključne važnosti za kredibilitet njihovog angažmana u očima šire zajednice i javnosti.
25. Međutim, treba razmotriti i otkloniti prepreke ovoj pojačanoj saradnji. Nesrazmjerno restriktivni zakoni o finansiranju borbe protiv terorizma mogu na primjer narušiti finansiranje ovih malih organizacija žena na najnižem nivou. Pored toga, državna sredstva za borbu protiv terorizma mogu imati negativnu konotaciju, koja mogu odvratiti organizacije civilnog društva da sarađuju sa organima vlasti i da apliciraju za dodjelu novčanih sredstava koja su tako okarakterisana.
26. Države učesnice bi se trebale uzdržati od provedbe diskriminatorskih mjera protiv terorizma, poput pribjegavanja profiliranju na osnovu stereotipnih pretpostavki o npr. rasi, nacionalnoj pripadnosti, vjeri i/ili spolu. Takve mjere bi mogle predstavljati praktične prepreke angažmanu žena protiv NERVT i narušiti interes žena i spremnost da daju svoj doprinos u prevenciji terorizma.
27. Prilikom obraćanja organizacijama žena, državni organi trebaju utvrditi i postaviti zajedničke ciljeve kao tačke djelovanja. Organizacije žena rijetko ubrajaju NERVT među svoje prioritetne probleme. One se radije bave netolerancijom, rasizmom, diskriminacijom, uličnim i organizovanim kriminalom, odsustvom pristupa socijalnim službama - od kojih neke mogu biti pokretači radikalizacije. Vlade bi u skladu sa tim imale koristi od boljeg razumijevanja pitanja koja izazivaju zabrinutost u lokalnim zajednicama i trebaju nastojati da se bave ovim pitanjima, nego da samo nadzorom ostvaruju vlastite ciljeve u prevenciji terorizma.
28. Saradnja sa pripadnicima lokalne zajednice, uključujući i žene, ne bi prvenstveno trebala imati za cilj prikupljanje obavještajnih podataka. Prevencija terorizma će biti najdjelotvornija kao sekundarni učinak saradnje sa ženama na pitanjima koja izazivaju zabrinutost u široj zajednici. Na osnovu te saradnje i razvijanja povjerenja, sagovornici u lokalnoj zajednici bi bili spremniji razmjenjivati informacije sa državnim organima, informacije koje bi se slučajno mogle pokazati vrijednim sa aspekta prevencije terorizma.

Jačanje položaja žena u suzbijanju NERVT

29. Podrška i državnih organa i nevladinih organizacija je od temeljne važnosti u jačanju položaja žena u suprotstavljanju nasilnim ekstremističkim narativima unutar njihovih lokalnih zajednica. Organizacije žena i žene zagovornici treba da podstiču poduzimanje mjera i da se stručno osposobe da efikasno prilagode svoje poruke konkretnoj publici, i po pitanju sadržaja, forme i po pitanju prenošenja tih poruka. Žene treba ohrabriti da razvijaju i razmjenjuju vlastite resurse pričama o jačanju položaja žena, žena u istoriji i žena uzora, i preko informativnih centara u lokalnoj zajednici i bazama podataka na internetu.
30. Nužno je da se ženama osiguraju platforme i sigurni prostori, na međunarodnom, nacionalnom i lokalnom nivou, koje će im omogućiti da izraze svoje stavove, međusobno razmjenjuju pitanja koja izazivaju zabrinutost, i iskustva u suočavanju i pristupanju problemu NERVT.
31. Primjeri iz okoline regiona OSCE ilustruju da okolnosti nasilnog sukoba mogu pružiti važne lekcije koje treba naučiti u angažmanu žena protiv NERVT. Rušenjem patrijarhalnih tumačenja uloga spolova, obuke mogu pokazati učesnicima kako patrijarhalni stavovi podstiču nasilje zasnovano na razlici u spolovima tokom sukoba i kako se njima treba oduprijeti u svakodnevnom životu. Ova vrsta inicijative postavlja polazne pretpostavke boljem razumijevanju razlike u spolovima i može utrti put novim inicijativama u borbi protiv NERVT u različitim lokalnim zajednicama.
32. Slično tome, organizacija aktivnosti i obuka kreiranih da omoguće pristup ženama kulturnoj, vjerskoj i političkoj edukaciji može im omogućiti da se bolje suprotstave narativima o nasilnom ekstremizmu. Takvi narativi se često zasnivaju na diskutabilnim tumačenjima činjenica i vjerskih učenja koje se, ako se ne ospore, mogu pojaviti kao jedina "istina". Ove aktivnosti i obuke se trebaju organizovati oko ideja tolerancije i pluralizma. Ne treba ih kreirati tako da nameću jedan narativ kao jedinu "istinu", već da ženama ponude tržište ideja iz kojeg će one formulisati i birati narative u koje vjeruju. Mora se njegovati atmosfera u kojoj će se moći izraziti različita mišljenja i kritički stavovi i iznijeti drugačiji narativi, koji pobijaju terorističke i nasilne ekstremističke ideologije iz različitih uglova.
33. Podizanje svijesti i shvatanja NERVT kod žena je neophodno da bi one bile u stanju da mu se suprotstave. Međutim, teško je praktično utvrditi rane znakove upozorenja ovog procesa. Pošto ne postoji jedan put ka radikalizaciji ne postoji jedan profil teroriste, ne može se uspostaviti niz konkretnih i definitivnih referentnih pokazatelja koji se mogu lako utvrditi. Radikalizacija je uglavnom interni proces, a potencijalno validne pokazatelje nije jednostavno otkriti. Osim toga, nijedan dokaz ne bi bio nužan i dovoljan dokaz nasilne radikalizacije. Očite vidljive promjene, poput odjeće, se ne trebaju smatrati jedinim pokazateljima terorističke radikalizacije. Ostale promjene u ponašanju, poput gledanja video zapisa o nasilnom ekstremizmu ili retorika koja zagovara nasilje može izazvati zabrinutost kod organa vlasti.
34. Utvrđivanje ranih znakova koji upozoravaju na terorističku radikalizaciju je također problematično sa tačke gledišta ljudskih prava. Pravo na bilo koju ideologiju ili uvjerenje - čak i ako se smatraju radikalnim i ekstremnim- kao i njihovo mirno izražavanje je demokratska obaveza zaštićena međunarodnim pravom, a ugrađena je u preuzete obaveze OSCE-a. Zastupanje radikalnih i ekstremnih stavova se ne treba smatrati krivičnim djelom per se ukoliko nisu povezana sa nasiljem ili nekom drugom nezakonitom radnjom, kako se pravno definiše međunarodnim pravom o ljudskim pravima (tj. ekstremističke grupe koje ne pribjegavaju, podstiču ili tolerišu kriminalne aktivnosti i/ili nasilje). Svako ograničavanje slobode izražavanja mora biti zasnovano na zakonu, opravdano, nužno, srazmjerno i nediskriminatorno.

35. Posebne obuke se mogu osmisлити i obaviti da se olakša učešće žena u javnoj sferi i da se poveća njihova interakcija sa državnim organima. Premda takve aktivnosti mogu ukloniti barijeru angažmanu žena, treba doći do promjene u percepciji žena od strane vlasti i spremnosti da se sa njima sarađuje. Takva promjena je neophodna da bi žene mogle odigrati aktivnu ulogu kao prve koje će reagovati na NERVT u svojim lokalnim zajednicama.
36. Osposobljavanje žena da međusobno razmjenjuju svoje priče u javnoj sferi može ih ohrabriti da iznesu lična svjedočenja sa kojima će se ostali članovi zajednice lakše povezati. Svjedočenja žrtava terorizma mogu, na primjer, poslužiti kao efikasni kontra-narativi, suprotstavljanjem dehumanizaciji žrtava u terorističkoj propagandi i isticanjem zločinačke prirode djela koja su počinili teroristi. Lično svjedočenje žrtve može, u tom smislu, imati veći učinak na publiku od kontra-narativa koje izrađuju organi vlasti.
37. Slično tome, dimenziju rodne pripadnosti treba uključiti u nastojanja da se promovira međukulturni i međureligijski dijalog. Ovo bi omogućilo angažman žena u promoviranju tolerancije i zajedničkog življenja i prevenciji sukoba na osnovu etničke, kulturne i religijske pripadnosti, a time i pomoći u sprječavanju i snižavanju tenzija koje potencijalno mogu dovesti do nasilnog ekstremizma. Žene su u stanju da se efikasnije i konstruktivnije angažuju u dijalogu, a dijalog među ženama je moguć i tamo gdje je inače propao.
38. Efikasni kontra-narativi se mogu osigurati kroz svjedočenja bivših nasilnih ekstremista, uključujući i žene, koje mogu pomoći da se shvati kako se konstruišu nasilni ekstremistički narativi i zašto oni privlače određene pojedince. Deradikalizirani pojedinci imaju konkretna iskustva koja mogu povećati njihov kredibilitet i sposobnost da dopru do grupa ugroženih nasilnim ekstremizmom i regrutovanju terorista. Njihova svjedočenja o tome zašto su odlučili i/ili kako su uspjeli napustiti terorizam ili nasilni ekstremizam mogu biti važna poruka pojedincima da odstupe od puta koji vodi ka nasilnoj radikalizaciji.
39. Međutim, vlade trebaju poduzeti dalje mjere da bi omogućile deradikaliziranim ženama da podijele svoje priče sa drugima. Prije svega nužno je osigurati bolji pristup nasilnih ekstremističkih žena programima rehabilitacije. Programi koje provode vlade i civilno društvo trebaju da usvoje specifične pristupe rodnim pitanjima i da ženama koje napuste terorističko i nasilno ekstremističko okruženje treba pružiti podršku i adekvatnu zaštitu tako da se one mogu reintegrirati u društvo bez opasnosti od osвете i recidivizma zbog nedostatka alternativa.
40. Teroristički i nasilni ekstremistički narativi su raznovrsni, šire se i konstantno se razvijaju. Isto tako kontra-narativi trebaju biti snažni, dinamični i prezentirani uz pomoć kreativnih metoda da bi postigli širi i jači efekat. Važno je da organizacije žena angažovane u borbi protiv NERVT budu što bolje pripremljene i obučene o tome kako djelotvorno formulisati svoju poruku, kao obuhvatiti što širu populaciju i/ili konkretne ciljane populacije, i kako razviti nove načine obraćanja publici. Kontra-narativi se trebaju izražavati na jeziku i uz korištenje prikaza prilagođenih populaciji kojoj su namijenjeni, i distribuirati tradicionalnim kanalima i/ili društvenim medijima, blogovima, crtežima ili animacijama, po potrebi.

Preporuke

Tokom ova dva okrugla stola, učesnici su dali preporuke za poduzimanje mjera uz poštivanje ljudskih prava koje trebaju poduzeti vlade i civilno društvo, predlažući i način kako unaprijediti mjere u prevenciji terorističke radikalizacije žena i kako olakšati angažiranje žena kao snaga u borbi protiv NERVT. Utvrđeni su također i odgovarajući fokusi i modaliteti za moguće dalje aktivnosti izvršnih struktura OSCE-a u okviru njihovog mandata.

Lista preporuka nije konačna i predstavlja mišljenja različitih učesnika izražena tokom ova dva okrugla stola. Preporuke se ne zasnivaju na konsenzusu i ne izražavaju zvaničan stav OSCE-a.

Preporuke državama učesnicama OSCE-a

- A1. Ponovo potvrditi da zaštita i unapređenje ljudskih prava predstavljaju srž svake efikasne politike protiv terorizma.
- A2. Promovisati slobodu izražavanja i uzdržavanje od inkriminisanja ili represije mirnog izražavanja nenasilnih radikalnih ili ekstremističkih stavova.
- A3. Uzdržati se od pribjegavanja diskriminatorским mjerama protiv terorizma poput predvidivog profiliranja na osnovu rase, nacionalne pripadnosti, vjere i/ili spola.
- A4. Promovisati jednakost spolova samo po sebi i suzdržavati se od namjernog i nesavjesnog zanemarivanja jednakosti spolova i prava žena u kontekstu borbe protiv terorizma.
- A5. Izbjegavati korištenje saradnje sa ženama i organizacijama žena u političke svrhe ili u cilju prikupljanja obavještajnih podataka. Prevencija terorizma će imati najviše koristi kao sekundarni učinak transparentne saradnje sa ženama po pitanjima sigurnosti šire lokalne zajednice.
- A6. Podignuti nivo svijesti o terorističkoj radikalizaciji žena i angažmana žena u terorizmu, potičući senzibiliziranje roditelja, nastavnika, socijalnih radnika, policijskih službenika na prvoj liniji, novinara i sudija u razbijanju stereotipa i zabluda.
- A7. Omogućiti i podržati istraživanja u oblasti terorističke radikalizacije žena, posebno faktora koji joj pogoduju, i logističkoj i ideološkoj ulozi žena u terorističkim grupama.
- A8. Pojačati interakciju i razmjenu informacija sa istraživačima terorističke radikalizacije žena da bi se omogućilo donošenje informiranih politika kroz rezultate istraživanja.
- A9. Efikasno uključiti i angažovati žene u sve faze izrade, implementacije i evaluacije strategija, politika i mjera protiv terorizma i radikalizacije.
- A10. Pratiti i vršiti redovnu evaluaciju, čak i na osnovu konkretnih spolnih referentnih pokazatelja, djelotvornost, pozitivne i negativne učinke politika i praksi protiv terorizma i radikalizacije.
- A11. Ojačati saradnju među državnim agencijama i uspostaviti forume za međuagencijsku saradnju u cilju unapređenja svijesti o pitanjima spolova i sigurnosti kod svih zainteresiranih strana.
- A12. Povećati prisustvo žena među profesionalcima koji se bave borbom protiv terorizma, od donosioca odluka do agencija za provedbu zakona i vojske, na svim nivoima i na svim funkcijama, i otkloniti prepreke njihovom zadržavanju u službi i napredovanju u karijeri.
- A13. Uvesti obaveznu obuku o rodnim pitanjima za sve – uključujući i vojsku – osoblje javnog i privatnog sektora koje vrši sigurnosne provjere i pretrase lica, posebno osoblja koje radi na aerodromima, u zatvorima i drugim kontrolnim tačkama.

- A14. Crpiti iskustva iz angažmana žena u prevenciji rješavanju sukoba i izgradnji mira radi povećanja učešća žena na svim nivoima u procesima odlučivanja u prevenciji i borbi protiv terorizma.
- A15. Ostvariti istinsku saradnju sa organizacijama žena na najnižem nivou, prezentirajući ideju saradnje u ostvarivanju zajedničkih ciljeva, nastojeći da se razmotre primarni problemi u lokalnim zajednicama (npr. netolerancija, rasizam, diskriminacija, ulični kriminal, organizovani kriminal i nedostatak pristupa socijalnim službama) i transparentnošću u pitanjima prevencije terorizma.
- A16. Utvrditi ključne aktivistkinje i organizacije, njihove mogućnosti i potrebe, radi proširenja na razne vrste saradnje, a time i angažmana i pristupa različitim grupama.
- A17. Postaviti kao prioritet uspostavljanje saradnje sa malim organizacijama žena na najnižem nivou, u odnosu na samoproglašene vođe lokalnih zajednica ili samo sa velikim i poznatim organizacijama.
- A18. Razmotriti pitanje jezika i etiketiranja da bi se izbjegle negativne konotacije. Na primjer, imajte na umu da radije pominjete „čuvanje“ lokalnih zajednica od terorizma i nasilnog ekstremizma od „sprječavanja“ terorizma; osigurajte finansijska sredstva pod drugim imenom a ne pod imenom borbe protiv terorizma.
- A19. Razmotrite preispitivanje i izmjene zakona i propisa o finansiranju antiterorizma da bi omogućili pristup finansijskim sredstvima manjim i manje poznatim organizacijama žena i organizacijama koje se bave ljudskim pravima.
- A20. Pružiti podršku inicijativama civilnog društva usmjerenim ka edukaciji žena o njihovoj kulturnoj, vjerskoj i političkoj historiji kako bi im se omogućilo da formulišu i razgovaraju o različitim normativnim porukama kojima se pobijaju ekstremistički narativi.
- A21. Organizovati i podržati organizaciju obuka da bi se omogućilo učešće žena u javnoj sferi, unaprijedila saradnja sa njima. To je nužno kako bi žene mogle odigrati aktivnu ulogu kao prve koje će odgovoriti na terorističku radikalizaciju u svojim lokalnim zajednicama.
- A22. Osigurati bolji pristup žena rodnoosjetljivim programima oslobađanja i rehabilitacije, koji im pružaju adekvatnu zaštitu i podršku.
- A23. Podržati uspostavljanje platformi i sigurnih prostora za žene radi međusobne razmjene, iskustava i problema u suočavanju sa nasilnom radikalizacijom, uključujući i vještine i alate radi poduzimanja najefikasnijih mjera.

Preporuke izvršnim strukturama OSCE-a

- B1. Uspostaviti bližu i redovniju saradnju sa državama učesnicama i civilnim društvom u radu na pitanju terorističke radikalizacije žena i ulozi žena u suzbijanju NERVT.
- B2. Uspostaviti forum da bi se omogućila rasprava između državnih organa, civilnog društva i istraživača o terorističkoj radikalizaciji žena, načinima prevencije i borbe protiv nje, kao i o ulozi žena u suzbijanju NERVT.
- B3. Omogućiti regionalno umrežavanje i razmjenu među ženama i organizacijama žena angažovanih u suzbijanju NERVT.
- B4. Ispitati ulogu rada policije u zajednici u suzbijanju NERVT i rodne aspekte u ovom kontekstu.
- B5. Pomoći državama učesnicama, na zahtjev, da uključe rodna pitanja u osnovne politike i prakse u borbi protiv terorizma, uključujući i vršenje procjene o njegovom uticaju na rodna pitanja i ljudska prava, kao i kroz podršku inicijativama za konsultacije i saradnju.

Preporuke civilnom društvu

- C1. Dosljedno pratiti djela nasilnog ekstremizma i terorizma koja su počinile žene i dalje istraživati pitanje terorističke radikalizacije žena, naročito faktora koji mu pogoduju i uloge žena u terorističkim grupama.
- C2. Unaprijediti rad na statističim podacima i praćenju i sarađivati sa vladama u otvorenom dijalogu baziranom na činjenicama o efikasnosti i učinku antiterorističkih mjera na žene.
- C3. Dosljedno pratiti i zagovarati prisustvo žena među profesionalcima koji se bave borbom protiv terorizma i promovirati njihovu uključenost u sve faze izrade, implementacije i evaluacije strategija, politika i mjera protiv terorizma i radikalizacije.
- C4. Podignuti nivo svjesnosti o terorističkoj radikalizaciji žena i uključenosti žena u terorizam, i senzibilizirati roditelje, nastavnike, socijalne radnike, policijske službenike na prvoj liniji, novinare i sudije u cilju rušenja stereotipa i zabluda.
- C5. Organizovati aktivnosti i obuke da bi se ženama omogućio pristup kulturnoj, vjerskoj i političkoj edukaciji kako bi mogle da formulišu i razmatraju različite normativne poruke koje pobijaju ekstremističke narative.
- C6. Organizovati obuke radi jačanja samopouzdanja žena da intervenišu u javnoj sferi i da se podstaknu da igraju aktivnu ulogu kao prve koje će reagovati na terorističku radikalizaciju u svojim lokalnim zajednicama.
- C7. Osigurati bolji pristup žena rodno osjetljivim programima oslobađanja i rehabilitacije, pružajući im adekvatnu zaštitu i podršku.
- C8. Osigurati ženama platforme i sigurne prostore da međusobno razmjenjuju resurse, iskustva i probleme u suočavanju sa nasilnom radikalizacijom, uključujući vještine i sredstva kako bi mogle poduzimati najefikasnije mjere.
- C9. Crpiti iskustva iz inicijativa civilnog društva u prevenciji i rješavanju sukoba i u izgradnji mira u cilju daljeg razvoja uloge žena i aktivnosti koje predvode žene u suzbijanju NERVT.

Prilog 1: Mandat i preuzete obaveze OSCE

Organizacija dva ekspertna okrugla stola se posebno bazirala na slijedećim preuzetim obavezama OSCE-a:

- **Izjava ministara MC.DOC/3/07 o podršci Globalnoj strategiji Ujedinjenih nacija za borbu protiv terorizma**, u kojoj se navodi: „da će OSCE nastaviti svoje aktivnosti u suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi terorizmu. Države učesnice OSCE-a i izvršne strukture OSCE-a moraju se pozabaviti pitanjima netolerancije i diskriminacije u okviru svojih mandata.“
- **Odluka Ministarskog vijeća br. 10/08 daljem unapređenju mjera OSCE-a u suzbijanju terorizma**, kojom se pozivaju „države učesnice OSCE-a da koriste izvršne strukture OSCE-a u suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu u njihovim zemljama. U tom smislu, države učesnice se podstiču da i dalje razmjenjuju ideje i najbolje primjere iz domaće prakse o strategijama i mjerama u suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu kao i da unaprijede saradnju sa medijima, poslovnom zajednicom, industrijom i civilnim društvom.“
- **Odluka Ministarskog vijeća br.5/07 javnim i privatnim društvima u suzbijanju terorizma** koja „zadužuje generalnog sekretara i institucije OSCE-a da nastave da promoviraju angažman privatnog sektora (civilno društvo i poslovnu zajednicu) u svojim aktivnostima na suzbijanju terorizma, gdje je to relevantno i potrebno.“
- **Odluka Ministarskog vijeća br.14/05 o ženama u prevenciji sukoba, upravljanju krizom i postkonfliktnoj rehabilitaciji**, kojom se pozivaju „države učesnice i strukture OSCE-a, po potrebi, da podrže i podstaknu programe obuke i edukacije namijenjene ženama i djevojkama, kao i projekte koji imaju za cilj učešće žena u izgradnji održivog mira; da jačaju položaj organizacija žena; da pruže podršku mirovnim inicijativama žena kroz medije i radionice na temu ljudskih prava i ravnopravnosti spolova; i da podižu svijest među ženama o važnosti njihovog angažmana u političkim procesima.“ Također poziva „da države učesnice i strukture OSCE-a, prema potrebi, izrade konkretne politike da bi potakle potpuno i jednako učešće žena i organizacija žena u prevenciji konflikta, rješavanju konflikta i u post-konfliktnoj rehabilitaciji, i da se potakne i podrži razmjena iskustava i najboljih primjera iz prakse, i da se pored toga angažuju u mirovnim inicijativama žena.“
- **Odluka Ministarskog vijeća br. 14/04 o Akcionom planu OSCE-a za 2004. godinu za promoviranje ravnopravnosti spolova**, kojom se „zadužuje se Jedinica za borbu protiv terorizma (ATU) da poduzme mjere, na zahtjev, po pitanju eksploatacija žena od strane terorista u smislu služenja njihovim ciljevima i propagiranju ekstremnih ideologija.“

Prilog 2: Dnevni red zajedničkog ekspertnog okruglog stola Sekretarijata OSCE – ODIHR o “Prevenciji terorističke radikalizacije žena”, 12. decembra 2011. godine, Beč

08:30-09:00 Registracija

09:00-09:30 Pozdravna riječ

- Gdin. Raphael Perl, šef, Jedinica za borbu protiv terorizma OSCE
- Gđica. Snježana Bokulić, šef, Odjel za ljudska prava, Ured za demokratske institucije i ljudska prava
- Gđica. Hanna Sands, službenik za rodna pitanja, Odsjek za rodna pitanja Sekretarijata OSCE-a

09:30-10:30 Uvodna keynote prezentacija

U uvodnoj keynote prezentaciji će se razmatrati potreba da se rodna pitanja uključe u mjere borbe protiv terorizma i da se razviju mjere uz poštivanje ljudskih prava u cilju efikasnog suzbijanja nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu. Nakon prezentacije slijedi diskusija sa reakcijama, komentarima i pitanjima učesnika.

- Gđica. Jayne Huckerby, rukovodilac istraživanja, Centar za ljudska prava i globalnu pravdu (CHRGJ) i Globalna pravna klinika, Univerzitet u New York-u, Pravni fakultet, Sjedinjene Američke Države

Moderator: Dr Miriam Estrada-Castillo, službenik za pravna pitanja i ključna tačka za rodna pitanja, Izvršna direkcija Komisije Ujedinjenih nacija za borbu protiv terorizma (UNCTED) - TBC

10:30-11:00 Pauza za kafu

11:00-13:00 Prijepodneveni panel i diskusija: Shvatanje terorističke radikalizacije žena

Ova sjednica ima za cilj unapređenje shvatanja mogućih specifičnosti i dinamike u procesu terorističke radikalizacije žena. Učesnici će razgovarati o mogućim zajedničkim crtama i razlikama u radikalizaciji/vrbovanju žena u nasilni ekstremizam i terorizam kako ih oblikuju različite ideologije. Učesnici će preispitati pitanja poput faktora koji čine žene podložnim radikalizaciji, poruke formulisane i usmjerene ka ženama, medijima koji se koriste u obraćanju ženama. Posebna pažnja će se posvetiti diskusiji o kršenju ljudskih prava usmjerenim protiv žena i negativnim uticajima politika o suzbijanju terorizma na žene kao mogućim faktorima koji pogoduju nasilnoj radikalizaciji.

- Dr Carrie Hamilton, vanredni profesor historije, Univerzitet u Roehamptonu, Ujedinjeno Kraljevstvo
- Gđica. Lisa Bjurwald, novinar istražitelj, urednik u Medievarlden, Švedska
- Dr Anne Speckhard, pridruženi vanredni profesor psihijatrije, Medicinski fakultet Univerziteta u Georgetownu, Sjedinjene Države

Moderator: Dr Mia Bloom, vanredni profesor, Državni univerzitet u Pensilvaniji, Sjedinjene Američke Države

Izvestilac: gdin. Richard L. Prosen, službenik za vanjske poslove, Ministarstvo vanjskih poslova Sjedinjenih Država

13:00-14:00 Pauza za ručak

14:00-16:00 Poslijepodnevni panel: Prevencija terorističke radikalizacije žena

Na osnovu iznijansiranog shvatanja terorističke radikalizacije žena postignutog prije podne, cilj ove sjednice je da se razmotri da li i kako se postojeće mjere u suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu mogu korigovati ili prilagoditi da bi bile djelotvorne u prevenciji terorističke radikalizacije žena u različitim okolnostima. Posebno, učesnici će ispitati načine na koje bi postojeće mjere mogle postati rodno osjetljivije i kojima bi se više poštivala ljudska prava. Pažnja će se posvetiti i politikama i mjerama državnih tijela (potrebi) za inicijativama i aktivnostima civilnog društva. Od članova panela i učesnica će se zatražiti da formulišu preporuke kojima se utvrđuju konkretne i praktične mjere koje trebaju poduzeti vlade i organizacije civilnog društva.

- Dr Nazila Ghanea, predavač međunarodnog prava o ljudskim pravima, Univerzitet u Oxfordu, Ujedinjeno Kraljevstvo
- Dr Heike Radvan, šef Odjela za prevenciju rodno-osjetljivog desničarskog ekstremizma, Fondacija Amadeu Antonio, Njemačka

Moderator: Dr Karla J. Cunningham, redovni profesor političkih nauka, Korporacija RAND

Izvjestilac: Gdin. Ivan Calabuig-Williams, viši savjetnik, Međuregionalni institut Ujedinjenih naroda za istraživanje kriminala i pravde (UNICRI)

16:00-16:30 Pauza za kafu**16:30-17:30 Sumiranje zaključaka i preporuka**

Izvjestioci će sumirati na sveobuhvatan način glavna pitanja i zaključke svojih panela. Posebna pažnja će se posvetiti preporukama koje su učesnici formulisali za vlade, civilno društvo i OSCE. Nakon njihovih izvještaja učesnici okruglog stola će jedan za drugim iznijeti svoje komentare i dodatne sugestije.

- Gdin. Richard L. Prosen, izvjestilac prijepodnevnog panela
- Gdin. Ivan Calabuig-Williams, izvjestilac poslijepodnevnog panela
- Tour de table

Moderatori: Sekretarijat OSCE-a - ODIHR

17:30-18:00 Završne riječi

- Gdin. Raphael Perl, šef, Jedinica za borbu protiv terorizma OSCE-a
- Gđica. Snježana Bokulić, šef, Odjel za ljudska prava, Ured za demokratske institucije i ljudska prava OSCE-a
- Gđica. Hanna Sands, službenik za rodna pitanja, Odsjek za rodna pitanja Sekretarijata OSCE-a

Prilog 3: Dnevni red zajedničkog ekspertnog okruglog stola Sekretarijata OSCE-a – ODIHR na temu “Uloga i jačanje položaja žena u suzbijanju nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu”, 12-13. mart 2012. godine, Beč

09:00-09:30 Pozdravna riječ

- Gdin. Patrick O'Reilly, šef Odsjeka, Komisija za sigurnost i mjere jačanja povjerenja i bezbjednosti, Stalna misija Irske u OSCE-u
- Gđica. Assia Ivantcheva, vršilac dužnosti, Odjel za ljudska prava, Ured za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)
- Gdin. Thomas Wuchte, šef u Odjelu za transnacionalne prijetnje za pitanja borbe protiv terorizma, Jedinica za borbu protiv terorizma (TNT/ATU), Sekretarijat OSCE-a
- Gđica Amb. Miroslava Beham, viši savjetnik za rodna pitanja, Odsjek za rodna pitanja, Ured generalnog sekretara, Sekretarijat OSCE-a

09:30-10:30 Uvodna keynote prezentacija: Shvatanje uloge žena u efikasnom suzbijanju NERVT

Uvodna keynote prezentacija će utvrditi ključne pojmove i prezentirati kako se „uloga žena“ i „unapređenje položaja“ shvataju u kontekstu efikasnog suzbijanja nasilnog ekstremizma i radikalizacije koja vodi ka terorizmu (NERVT). Prezentacija i diskusija u nastavku će istaknuti specifičnosti angažmana žena u suzbijanju NERVT i razmotriti moguće paralele sa učešćem žena u borbi protiv drugih oblika nasilja. Posebna pažnja će se posvetiti utvrđivanju pitanja rodne pripadnosti i ljudskih prava koja se mogu pojaviti u ovom kontekstu.

- Keynote predavač: gđica Khizra Dhindsa, detektiv inspektor, Udruženje glavnih policijskih službenika, Ujedinjeno Kraljevstvo

Uvodničar: Gđica. Maj Britt Theorin, predsjedavajući, Operacija 1325, Švedska

10:30-11:00 Pauza za kafu

11:00-13:00 Panel diskusija: Žene kao snage za suzbijanje radikalizacije: dobri primjeri iz prakse i stečeno znanje

Panel će diskutovati o saznanjima o angažmanu žena u suzbijanju NERVT, prezentirati pregled raspoloživih istraživanja u ovoj oblasti i navesti primjere žena kao snaga u jačanju položaja u cilju efikasnog suzbijanja NERVT. Diskusija ima za cilj utvrđivanje dobrih primjera iz prakse i stečenog znanja iz različitih konteksta, omogućavanje učesnicima da bolje shvate šta motiviše žene da se suprotstave NERVT. Pored toga, razmatrat će se i mogući ključni problemi sa tačke gledišta rodne pripadnosti i ljudskih prava, kao i prepreke sa kojima se žene suočavaju u suzbijanju NERVT. Pitanja koja treba razmotriti su: posebne mogućnosti žena u suzbijanju NERVT (žene kako kreatori politika, aktivisti, zaštitnici ljudskih prava, edukatori, zagovornici, medijatori u rješavanju sukoba); primjeri dobrih praksi i stečenog znanja: (kada, gdje i kako su žene odigrale ulogu u suzbijanju NERVT); koji uslovi su bili neophodni da bi takve inicijative bile efikasne?

- Gđica. Elaine Hargrove, direktor programa, Sestre protiv nasilnog ekstremizma (SAVE) / Žene bez granica
- Gđica. Jane Mosbacher, savjetnik za suzbijanje terorizma, Ured koordinatora za suzbijanje terorizma, Ministarstvo vanjskih poslova, Sjedinjene Američke Države
- Gđica. Catherine Cooke, Foyle ženska informativna mreža, Ujedinjeno Kraljevstvo

- Dr Jayne Huckerby, konsultant, Centar za ljudska prava i globalnu pravdu, Univerzitet u New York-u, Pravni fakultet, Sjedinjene Američke Države

Moderator: Gđica. Anne-Marie Faradji, službenik za rodnu ravnopravnost, Vijeće Evrope

Izvestilac: Gdin. Timothy Jones, glavni savjetnik koordinatora za borbu protiv terorizma Evropske Unije

13:00-14:00 Pauza za ručak

14:00-17:00 Sjednica radne grupe: jačanje položaja žena u suzbijanju NERVT

Nadovezujući se na prijedopodnevnu diskusiju panela, sjednice radne grupe će nastojati utvrditi mjere kojima će se poštovati rodne razlike i ljudska prava u cilju jačanja uloge žena i omogućiti jačanje njihovog položaja u efikasnom suzbijanju NERVT. Svaka radna grupa će formulisati preporuke za konkretne, praktične mjere uz poštivanje ljudskih prava koje će poduzimati vlade, civilno društvo i međunarodne organizacije o tome kako krenuti naprijed, uzimajući u obzir inpute iz različitih perspektiva, iskustava i praksi.

Radna grupa 1 – Približavanje ciljnim populacijama u suzbijanju NERVT

Pitanja koja treba razmotriti su: Kako ojačati položaj žena da odigraju preventivnu ulogu i da dopru do ciljnih populacija? Kako podići nivo svijesti i razumijevanja ranih znakova terorističke radikalizacije kako bi se njima efikasno pristupalo? Kako žene mogu doprijeti do ciljnih populacija? Na koje ciljne populacije žene imaju priliku bolje uticati?

Uvodničar: Gđica. Elin Wedebrand, EXIT, Švedska

Moderator: Gdin. Ivan Calabuig-Williams, viši savjetnik, Međuregionalni institut Ujedinjenih nacija za istraživanje kriminala i pravde (UNICRI)

Izvestilac: Gđica. Shaista Gohir, aktivista za ženska prava, Ujedinjeno Kraljevstvo

Radna grupa 2 – Formulisanje normativne poruke za suzbijanje NERVT

Pitanja koja treba razmotriti su: Kako ojačati položaj žena u cilju izrade kontra-narativa u odnosu na NERVT? Šta je specifično za doprinos žena u izradi kontra-narativa – njihov sadržaj, forma ili širenje? Kako konkretno žene mogu komunicirati po pitanju tolerancije, mira, dijaloga, ljudskih prava i nenasilja? Kako žene mogu efikasno sarađivati sa drugim zainteresiranim stranama u ovom procesu, uključujući vlade, medije i vjerske organizacije?

Uvodničar: Gđica. Ana Velasco Vidal-Abarca, *Asociación Víctimas del Terrorismo*, Španija

Moderator: Gđica. Vidhya Ramalingam, koordinator, Inicijativa uticajnih muslimanki u Evropi, Institut za strateški dijalog, Ujedinjeno Kraljevstvo

Izvestilac: Dr Vlasta Jalušič, istraživač, Institut za mir, Slovenija

Radna grupa 3 – Prenošnje poruke kroz akciju u cilju suzbijanja NERVT

Pitanja koja treba razmotriti su: Kako ojačati položaj žena da poduzmu inicijative u suzbijanju NERVT? Koja su praktična sredstva i vještine potrebna za jačanje uloge žena u cilju uspješnog suzbijanja NERVT? Kako žene konkretno mogu poduzeti mjere da izvrše uticaj i da ojačaju ciljne populacije? Koje su dobre prakse i stečeno znanje koje se može prenijeti iz uloge žena u radu na drugim oblicima nasilja?

Uvodničar: Gđica. Tahmina Saleem, izvršni direktor, Inspire, Ujedinjeno Kraljevstvo

Moderator: Gđica. Miriam Estrada-Castillo, službenik za pravna pitanja i fokalna tačka za rodna pitanja, Izvršna direkcija Komisije Ujedinjenih nacija za borbu protiv terorizma (UNCTED)

Izvestilac: Gđica. Julia Pfinder, rukovodilac projekta i organizator, Cultures Interactive, Njemačka

2. dan

09:00-10:30 Završna sjednica: smjernice

Izvestioci će sumirati, analizirati i zaključiti diskusije i preporuke panela i radnih grupa i predložiti smjernice u jačanju i omogućavanju angažmana žena kao snaga u borbi protiv NERVT. Sjednica također predstavlja i forum za sve učesnike okruglog stola da reaguju na preporuke koje je formulisala svaka radna grupa i istaknu pitanja i probleme.

Moderator: Gđica Jane Mosbacher, savjetnik za borbu protiv terorizma, Ured koordinatora za borbu protiv terorizma, Ministarstvo vanjskih poslova, Sjedinjene Američke Države

- Izvestilac sa diskusije panela: gđin. Timothy Jones, glavni savjetnik koordinatora za borbu protiv terorizma Evropske Unije
- Izvestilac sa radne grupe 1: gđica Shaista Gohir, aktivista za ženska prava, Ujedinjeno Kraljevstvo

10:30-11:00 Pauza za kafu

11:00-12:30 Završna sjednica: smjernice

- Izvestilac sa radne grupe 2: Dr Vlasta Jalušič, istraživač, Institut za mir, Slovenija
- Izvestilac sa radne grupe 3: gđica Julia Pfinder, rukovodilac projekta i organizator, Cultures Interactive, Njemačka

12:30-13:00 Završna riječ

- Gđin. Thomas Wuchte, šef u Odjelu za transnacionalne prijetnje za pitanja borbe protiv terorizma, Jedinica za borbu protiv terorizma (TNT/ATU), Sekretarijat OSCE-a
- Gđica. Amb. Miroslava Beham, viši savjetnik za rodna pitanja, Odsjek za rodna pitanja, Ured generalnog sekretara, Sekretarijat OSCE-a
- Gđica. Assia Ivantcheva, vršilac dužnosti, Odjel za ljudska prava, Ured za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)
- Gđin. Patrick O'Reilly, šef odsjeka, Komisija za sigurnost i mjere jačanja povjerenja i bezbjednosti, Stalna misija Irske u OSCE-u

